

*Social- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K*

Att: Louise Skovgaard Petersen (lupe@sm.dk) og Lone Larsen (lla@sm.dk) kopi til jurint@sm.dk

13. august 2021

Høringsvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om socialtilsyn og lov om social service (Styrkelse af socialtilsynet og styrkelse af det økonomiske tilsyn med sociale tilbud)

Overordnede bemærkninger

Selveje Danmark har den 5. juli modtaget et udkast til forslag til lov om ændring af lov om socialtilsyn og lov om social service (Styrkelse af socialtilsynet og styrkelse af det økonomiske tilsyn med sociale tilbud) i høring. Selveje Danmark har med interesse læst udkastet og har i den forbindelse følgende bemærkninger.

Selveje Danmark har gennem flere år kæmpet for en styrkelse af socialtilsynet og ikke mindst en styrkelse af det økonomiske tilsyn med sociale tilbud. Selveje Danmark glæder sig derfor over, at det lykkedes at indgå en politisk aftale om netop styrkelse af socialtilsynet og det økonomiske tilsyn. Selveje Danmark er imidlertid stærkt bekymret over den vinkling af den politiske aftale, der er foretaget med udkastet til lovforslaget, som på en række punkter ikke stemmer overens med indhold eller ånd i den politiske aftale. Vores hovedbekymringer fremgår af nedenstående og er efterfulgt af en række specifikke bemærkninger.

Lovforslaget har fatale konsekvenser for selvejende og civilsamfundsorganisationer

Lovforslaget udelukker, at personer, der ejer eller er medejer af den bygning, som et konkret tilbud holder til i, kan indgå i bestyrelsen for samme tilbud. Desværre fortolker lovforslaget den politiske aftale så snævert, at medlemmer af selv en selvejende eller en civilsamfundsorganisationers hovedbestyrelse ikke kan sidde i det lokale sociale tilbuds bestyrelse, hvis hovedorganisationen ejer den ejendom, som det sociale tilbud bor til i. Heller ikke selvom bestyrelsesmedlemmer i hovedorganisationen hverken kan siges at "eje" eller profitere økonomisk af den bygning, hvor det sociale tilbud holder til i.

Dermed sprænges den governance-struktur stykker, som sikrer demokratisk sammenhæng, kvalitetsudvikling og kontinuitet i de selvejendeorganisationer og civilsamfundsorganisationer. Strukturer der har fungeret og har understøttet deres udvikling i årtier og i nogle tilfælde århundreder.

Lovforslaget vil for eksempel konkret betyde, at lederen af et af KFUMs Sociale Arbejdes herberger ikke må sidde i KFUMs Sociale Arbejdes hovedbestyrelse, blot fordi herberget bor til leje i en bygning ejet af KFUMs Sociale Arbejde. En bestyrelsesmedlemskab som ikke blot sikrer det repræsentative demokrati men også, at det lokale tilbud og hovedorganisation kan udvikle det sociale arbejde på tværs og i fællesskab.

Lovforslaget forringer de ikke-offentlige tilbuds retsstilling fundamentalt

Selveje Danmark er stærkt bekymret over, at lovforslaget indeholder en række initiativer, som svækker de ikke-offentlige tilbuds retsstilling grundlæggende, og som stiller dem og deres bestyrelser uhørt dårligere end de offentlige tilbud. Det gør sig for eksempel gældende med kravet om at Socialtilsynet skal godkende større reparationer og vedligehold inden de iværksættes, hvilket i realiteten betyder at en ejer af en ejendom i Danmark ikke må foranstalte nødvendige reparationer på sin ejendom f.eks. efter en storm, før tilsynet har godkendt det.

Med kravet om, at personer, der inden for de seneste fem år har indgået i ledelse eller bestyrelse af et ikke-offentligt tilbud, og som er blevet lukket af socialtilsynet, ikke må indgå i ledelse eller bestyrelse af et andet tilbud, noget der vil betyde at såvel ledelse som bestyrelse af frygt for 5 års karentæne vil forsvinde fra tilbud allerede når den trussel opstår, også selvom tilbuddet er helt uden skyld i den bagvedliggende årsag.

Med kravet om at Socialtilsynet skal foretage en vurdering af hvorvidt et tilbud er uforholdsmæssigt dyrt og offentliggøre den vurdering når vi samtidig ved at det er ekstremt vanskeligt at sammenligne kvalitet på tværs og at særligt offentlige tilbud ofte viser sig at være prissat alt for lavt.

Alle tre er voldsomt indgribende forslag som dels synes helt at mangle proportionalitet i forhold til det problem man søger at løse dels markerer sig ved kun at være rettede mod de ikke offentlige tilbud.

Udkastet flugter ikke med den politiske aftale

Selveje Danmark må desværre konstatere, at nærværende udkast om styrkelse af socialtilsynet på en række punkter ikke flugter med den politiske aftale om en styrkelse af det økonomiske tilsyn med både ikke-offentlige og offentlige tilbud. Ifølge den politiske aftale er partierne ”enige om at styrke socialtilsynets tilsyn med offentlige og private tilbuds økonomi, så det sikrer, at de offentlige velfærds kroner anvender forsvarligt og efter hensigten”. Alligevel er der i nærværende lovforslag lagt et fokus næsten udelukkende på ikke-offentlige tilbuds økonomi.

Selveje Danmark mener derfor ikke, at udkastet lever op til den politiske aftale om at sikre at styrke tilsynet med både offentlige og ikke-offentlige tilbuds økonomi. Det er afgørende for en forsvarlig og effektiv anvendelse af offentlige velfærds kroner, at de offentlige tilbud underlægges et tilsyn tilsvarende ikke-offentlige tilbud, så der skabes gennemsigtighed også i de offentlige tilbuds økonomi.

Uden økonomisk gennemsigtighed er det ikke muligt at sammenligne indsatser på tværs af offentlige og ikke-offentlige tilbud og dermed sikre, at borgerne får den mest kvalificerede indsats til prisen.

Lovforslaget slår alle ikke-offentlige tilbud over en kam

Lovforslaget skelner ikke mellem de forskellige ikke-offentlige organisationsformer men slår alle over en kam som private tilbud. Selveje Danmark påpeger, at det er væsentligt at skelne mellem private virksomheder, som har til formål at tjene penge på at drive sociale tilbud og selvejende organisationer som arbejder non-profit, og som alene har til formål at gøre en forskel for de borgere, som anvender det sociale tilbud. Det var en væsentlig intention bag den politiske aftale at begrænse private virksomheders muligheder for at tjene penge på sociale tilbud. Alligevel bliver selvejende organisationer slået over samme kam som private virksomheder i lovforslaget. En tilgang som er direkte skadelig for de selvejende non-profit organisationer.

Forslaget overlader for stort skøn til tilsynet og presser retssikkerheden

Samtidig stiller Selveje Danmark sig kritisk i forhold til den store grad af skøn, som lovforslaget på en række områder tildeler socialtilsynet. Et skøn som indebærer usikkerhed og manglende retssikkerhed for det enkelte sociale tilbud.

Der har i årevis været betydelige problemer med manglende ensartethed på tværs af socialtilsynene til skade for de berørte sociale tilbud og tilbuddenes indbyrdes konkurrence. En problemstilling som bliver forstærket med de mange og betydelige skøn, som socialtilsynene bliver tildelt i lovforslaget. Lovforslaget indebærer godt nok initiativer, der har til hensigt at sikre større ensartethed på tværs af tilsynene, men med de mange nye skøn, som lovforslaget samtidig tildeler socialtilsynet på en række nye områder, vil ensartetheden komme under pres og dermed forringe de ikke-offentlige tilbuds retssikkerhed og skabe yderligere konkurreceforvridning mellem offentlige og ikke-offentlige tilbud.

Videre pålægger lovforslaget de ikke-offentlige en lang række administrative og økonomiske byrder, som de offentlige tilbud er undtaget. Vel at mærke uden at kompensere de ikke-offentlige tilbud. Lovforslaget medvirker med andre ord til en betydelig forskelsbehandling og konkurreceforvridning mellem offentlige og ikke-offentlige tilbud, som hverken gavner borgerne eller samfundsøkonomien.

Konklusion: Lovforslaget bør revideres kraftigt inden fremsættelse

Selveje Danmark opfordrer på den baggrund til, at lovforslaget i dets nuværende udformning trækkes tilbage og udarbejdes i en udgave, der i højere grad flugter med den politiske aftale og tager hensyn til blandt andet bemærkningerne i dette høringsvar.

Specifikke bemærkninger

Vedr. nr. 3 koncerner og koncernlignende konstruktioner placering under socialtilsynene

Selveje Danmark mener, at koncernlignende konstruktioner skal høre under det tilsyn, hvor den

koncernlignende konstruktion har sin hovedadresse med undtagelse af de tilfælde, hvor den koncernlignende konstruktions beliggenhedskommune også er en af de fem kommuner, der huser socialtilsynet.

Selveje Danmark skal samtidig henvise til nr. 6, hvor det anføres at koncernlignende konstruktioner har hovedsæde ”der hvor der først er søgt om godkendelse”. Det virker helt absurd, at en koncernlignende organisation ikke selv kan beslutte, hvor organisationens hovedadresse skal ligge.

Vedr. nr. 5 om bemyndigelse af Social- og Indenrigsministeren til fravigelse af forslag nr. 3

Bestemmelsen indfører en markant ændring, nemlig at tilsynet på nogle specifikke områder samles i et socialtilsyn, der herefter varetager tilsynet med de omfattede tilbud i hele landet. Helt overordnet skal det bemærkes, at bestemmelsen kun giver mening, fordi man fortsat vælger at fastholde tilsynet i fem af hinanden uafhængige tilsynsenheder. Selveje Danmark skal derfor endnu engang foreslå, at man samler hele tilsynet under en samlet ledelse, hvorefter det vil være op til ledelsen af tilsynet at sikre, at alle områder i forhold til tilsyn bemannes med de rigtige ressourcer. Når det vil være en langt mere hensigtsmæssig model, så skyldes det, at der – med den definition af begrebet ”koncernlignende konstruktion” der lægges op til i § 2a – vil være et stort antal ”koncernlignende konstruktion”, der i realiteten ikke dækker over mere end to eller tre tilbud. I de situationer synes den model, man nu lægger op til at være både unødvendig og ganske omkostningsdrivende.

Når det er sagt, finder Selveje Danmark det positivt, at social- og indenrigsministeren med lovforslaget får bemyndigelse til at udpege socialtilsynene til at varetage specialistfunktioner, så det enkelte socialtilsyn kan oparbejde specialistkompetencer på udpegede områder.

Vedr. nr. 6 om socialtilsynets kompetence til at vurdere koncernlignende konstruktion

Selveje Danmark mener det bør præciseres i §2 a stk. 1 punkt 3, at der først i tilfælde af et sammenfaldende flertal i bestyrelsen eller ledelsen mellem de to tilbud, at der er tale om en koncernlignende konstruktion.

Samtidig er det helt uklart hvad der ligger i ”ikke ubetydelig samhandel”, både for så vidt angår omfanget i økonomi og omfanget i tid. Man kan forestille sig to af hinanden uafhængige organisationer A og B. Lederen for A sidder i B’s bestyrelse. B har en høj faglighed og underviser i denne, hvorfor A køber et udviklingsforløb over 6 måneder i B. Hermed er kriterierne for at være en koncernlignende konstruktion opfyldt – men ingen kan jo på forhånd vide om det vil være tilfældet og hvad sker der efter de 6 måneder? Det virker helt urimeligt at noget, der kan have så voldsomme konsekvenser skal bygge på et så uklart grundlag.

Vedr. nr. 12 om ændring af et tilbuds eksisterende godkendelse

Det bør præciseres (som minimum i vejledningen til loven), hvad der forstås ved væsentlige ændringer, så det ikke overlades til det enkelte tilsyn selv at afgøre, hvornår der er tale om væsentlige ændringer. Det bør af hensyn til de sociale tilbuds retssikkerhed fremgå klart, hvad der er en væsentlig ændring, og hvilke konkrete forhold, der kan medføre et ophør af tilbuddets godkendelse, så tilbuddet

kan tage hensyn til dette. Ikke mindst fordi nærværende lovforslag samtidigt indebærer, at et ophør af det sociale tilbuds godkendelse vil medføre fem års karantæne for leder såvel som bestyrelse (se nedenstående vedr. punkt 44).

Samtidig rejser bestemmelsen også mere generelt et spørgsmål om den takstmodel, der knytter sig til ændring af væsentlige ændringer. Når tilsynet skal godkende en væsentlig ændring, så opkræver tilsynet en takst for dette arbejde. Den takst kan være endog meget høj, også selvom der alene er tale om en ændring i antallet af pladser fra 32 til 33 eller omvendt. Denne uklarhed kombineret med en meget høj takst betyder, at et ikke ubetydeligt beløb trækkes bort fra det sociale arbejde og over i betaling af administration.

Selveje Danmark vil foreslå, at man i forlængelse af denne ændring også ser på takstmodellen, og ændre den, således at taksten for væsentlige ændringer ændres fra en fast takst til en timesats.

Vedr. nr. 20 om socialtilsynets forpligtelse til at indgå i dialog

Selveje Danmark finder det positivt, at det med forslaget understreges, at tilsynet skal indgå i en dialog. Det er dog ikke helt tydeligt, hvad der konstituerer en sådan dialog, og hvornår den skal finde sted. Selveje Danmark foreslår derfor, at det tydeliggøres, hvad en sådan dialog skal indeholde.

Vedr. nr. 30 om videregivelse af oplysninger

Selveje Danmark forstår pointen, men vil helt generelt bemærke, at bestemmelsen udgør et voldsomt indgreb i forhold til behandling af oplysninger. Her er vel konkret tale om oplysninger, der på den ene eller anden måde er relaterede til det sociale område (misbrug, vold mv.). Der bør i en sådan bestemmelse være en grænse for, hvilke oplysninger der skal videregives.

Vedr. nr. 31 om økonomisk tilsyn

Selveje Danmark finder den positivt, at bestemmelserne om det økonomiske tilsyn med sociale tilbud samles i to paragraffer for sig.

Selveje Danmark mener til gengæld ikke, at lovforslaget i tilstrækkeligt omfang øger den økonomiske gennemsigtighed eller sammenlignelighed, så længe der stilles forskellige krav til de offentlige og de ikke-offentlige tilbud. Som tidligere nævnt pointerer den politiske aftale netop, at der skal ske en styrkelse af både offentlige og ikke-offentlige tilbuds økonomi. Kravene i §11 a burde derfor i lige så stort omfang gælde de offentlige tilbud. Det gør sig for eksempel gældende i forhold til socialtilsynets vurdering af udgifter til tilbuddets ledelse (stk. 3).

Det snævre fokus på tilsyn med ikke-offentlige tilbud betyder, at de ikke-offentlige tilbud bliver pålagt en række ekstra udgifter og byrder i forhold til regnskabsaflæggelse, revisionskrav, skærpet oplysningspligt over for socialtilsynet, indhentning af alternative valuarvurdering af lejemaal m.v., som de offentlige tilbud ikke pålægges. Lovforslaget anerkender, at ændringerne vil medføre ekstraudgifter for ikke-offentlige tilbud, og vurderer de samlede administrative omkostninger for erhvervslivet til at

være 4 mio. kr. årligt. Selveje Danmark mener, at denne vurdering er urealistisk lav, og vurderer omkostningerne til at mange gange større. Lovforslaget forslår, at de udgifter lægges på de ikke-offentlige tilbuds takst. Lovforslaget demonstrerer dermed sin mangel på indsigt i den konkurrencesituation, som ikke-offentlige tilbud befinder sig i. At øge taksten vil have betydelige negative konsekvenser for de ikke-offentlige tilbud. Lovforslaget i dets nuværende form skaber dermed en yderligere konkurrenceforvridning, da offentlige tilbud ikke bliver underlagt de samme krav, og dermed ikke vil være tvunget til en takstforhøjelse.

Vedr. §11 a stk. 3

Bestemmelsen i §11 a stk. 3, indebærer, at tilsynet skal vurdere udgifter til ledelsens løn. Det virker på mange måder helt urimeligt i det der konkret vil være tale om et ekstremt skøn. Løn skal ses i forhold til en lang række faktorer: kvalifikationer, anciennitet, uddannelse, ledeleskompetencer, pædagogisk indsigt, organisationens størrelse, rekrutteringssituationen på ansættelsestidspunktet osv. At gøre det til et tema for socialtilsynet, der står stort set uden indblik i nogle af de forhold, må betragtes som retssikkerhedsmæssigt ganske problematisk. Både i forhold til det tilbud, der måske helt urimeligt stemples som givende en høj løn og for den leder, der på den måde vil opleve at blive stillet offentligt til skue.

Vedr. §11 a stk. 5

Tilsvarende indebærer § 11 a stk. 5, at socialtilsynet skal vurdere, om et tilbud er uforholdsmæssigt dyrt i forhold til andre tilbud. Selveje Danmark stiller sig stærkt kritisk i forhold til denne bestemmelse. Såfremt den vurdering skal gennemføres, så forudsætter det som minimum et nøje kendskab til kvaliteten af såvel det konkrete som de sammenlignelige tilbud, for det andet forudsætter det at de priser der sammenlignes er 100 procent korrekte.

Ingen af delene er aktuelt tilstede på det sociale område. Evalueringen af det specialiserede socialområde kan måske i et vist omfang understøtte det første, men så længe man friholder særligt de kommunale tilbud fra at skulle fremsende årsregnskaber på institutionsniveau, så vil Socialtilsynets mulighed for at gennemføre et kvalitets tilsyn af økonomien i kommunale tilbud være strækt begrænsede. Konsekvensen er at prissætningen af kommunale tilbud alt for ofte er helt vilkårlig og ofte alt for lav.

Med det udgangspunkt vil § 11a, stk. 5, kunne blive ødelæggende for ikke offentlige kvalitetstilbud, og på den måde være med til at trække faglighed og kvalitet ud af området

Såfremt bestemmelsen fastholdes efterlyser Selveje Danmark desuden, at det defineres, hvad der defineres som uforholdsmæssigt dyrt, ligesom lovforslaget med fordel kunne omfatte tilbud, som er uforholdsmæssigt billige. Her kunne socialtilsynene med fordel se nærmere på de offentlige tilbud, der har helt urimeligt lave takster.

Selveje Danmark finder det dog positivt, at det i bemærkningerne er noteret, ”at socialtilsynet i deres vurdering indrømmer det konkrete tilbud en vis margin og tilstræber en så objektiv vurdering som muligt.

Det bør være et absolut krav, at markeringen på Tilbudsportalen fjernes så hurtigt som muligt, når det ikke længere er socialtilsynets vurdering, at tilbuddet er uforholdsmæssigt dyrt.”

Vedr. § 11 b. stk. 4

Selveje Danmark mener, det bør præciseres i § 11 b. stk. 4, at socialtilsynets mulighed for at indhente alternative valuarvurderinger i forbindelse med vurdering af markedsleje, kun skal gælde i de situationer, hvor der er et person sammenfald mellem lejer og udlejer, for i de situationer vil udlejer samtidig kunne handle på konklusionen. Øvrige lejemål vil typisk være indgået med 3. mand og være reguleret af reglerne omkring erhvervsleje, med de rettigheder og pligter der følger heraf.

I den forbindelse skal det i øvrigt bemærkes, at en række selvejende organisationer har til huse i bygninger i ”lejer” af den stedlige kommune. Her taler man om at kommunen stiller bygningerne ”til rådighed”, men naturligvis betales også her en husleje (nogen gange i form af modregning i taksten). De lejemål er imidlertid slet ikke omfattet af nogle regler, hvorfor lejer, når udlejer er kommunen ikke har ret til en lejekontrakt, og derfor står helt uden rettigheder.

Vedr. § 11 b. stk. 5

Selveje Danmark er bekymret over lovforslagets § 11 b. stk. 5, som indebærer, at socialtilsynet kan ”afvise at godkende budgettet med henvisning til, at budgettet på baggrund af enkelte poster ikke opfylder kravene i stk. 2.” Forslaget indebærer en meget høj grad af skøn, hvorved de sociale tilbuds retssikkerhed risikerer at blive svækket tilsvarende, hvilke Selveje Danmark i sig selv ser som et problem. Der er samtidig brug, at det nærmere præciseres, hvad der skal til for at de i § 11 b. stk. 2 nævnte kriterier er opfyldt, så de sociale tilbud klart ved, hvornår de er inden for den tilladte ramme.

Vedr. nr. 39 og 40 om økonomiske nøgletal og tilbuddenes årsrapport

Det er afgørende, at det er helt klart, hvornår der selskabsretligt er tale om udlodning eller udbetaling af udbytte. Fonde kan godt have et uddelingsformål, som det er legitimt at uddele inden for. Der gælder for så vidt angår erhvervsdrivende fonde allerede regler for dette. Erhvervsstyrelsen bør konsulteres i den forbindelse.

Vedr. nr. 43 om tilbuddenes bestyrelser (udvidelse og reformulering af § 14)

Som nævnt i de overordnede bemærkninger har forslaget fatale konsekvenser for selvejende organisationer og civilsamfundsorganisationer. Disse organisationer er typisk kendetegnet ved at have en hovedorganisation, hvoraf der er udsprunget en række lokale selvejende institutioner, som holder til i bygninger, som hovedorganisationen ejer, og ofte på favorable vilkår for det lokale sociale tilbud.

For at sikre sammenhæng, demokratisk repræsentation og udvikling i på tværs af hovedorganisation og det enkelte tilbud, har hovedorganisationen ofte et eller flere hovedbestyrelsesmedlemmer siddende i det lokale tilbuds bestyrelse. I andre tilfælde har den lokale tilbudsleder eller bestyrelsesformand sæde i hovedorganisationens bestyrelse. Repræsentation på tværs af lokalt tilbud og hovedorganisation er med andre ord livsnerven for et stort antal selvejende og civilsamfundsorganisationer. Det er denne livsnerven, som nærværende lovforslag skærer over på organisationer som for eksempel Kirkens Korshær, KFUMs Sociale Arbejde, Livsværk, Frelsens Hær, KFUKs Sociale Arbejde, Blå Kors og KFUKs Sociale Arbejde, blot for at nævne nogle af de berørte.

Samtidig vil lovforslaget ekskludere de mange bestyrelsesmedlemmer i selvejende organisationer og civilsamfundsorganisationer, som sidder i flere forskellige bestyrelser på kryds og tværs af hinanden, og hvor det ene tilbud måske lejer sig ind i en bygning, som den anden organisation ejer. Bestyrelsesmedlemmer der i den grad bærer de selvejende og civilsamfundsorganisationer, som driver udviklingen frem på tværs af og som gør en kæmpe indsats, stort set uden at få noget for det.

Intentionen bag den politiske aftale var at begrænse muligheden for at udtage profit på sociale tilbud, men med nærværende lovforslag bliver non-profit organisationerne ramt i selve hjertet af deres governance-struktur. Det på trods af, at hverken bestyrelsesmedlemmer i hovedorganisation eller i det lokale tilbud kan siges at eje eller profitere personligt økonomisk af, at det lokale tilbud bor til leje i hovedorganisationens bygning. I mange tilfælde lejer det lokale tilbud sig ind i hovedorganisationens bygning på vilkår, der er favorable for det lokale tilbud, simpelthen fordi hovedorganisationen har en direkte interesse i at det lokale tilbud lykkes med dets opgave. Samtidig er både hovedorganisation og lokale tilbuds bundet af deres formålsparagraf, der for selvejende og civilsamfundsorganisationer netop ikke består i at genere overskud men at gøre størst mulig forskel for den målgruppe, som organisationen arbejder med.

Den foreslåede ordning vil i en lang række tilfælde kræve væsentlige vedtægtsændringer, som vil skulle godkendes af blandt andet Civilstyrelsen. Det er dog tvivlsomt om disse ændringer vil blive godkendt, da vedtægtsændringerne vil være åbentlyst i strid med stifters intention.

Lovforslaget vil i sin nuværende form desuden vanskeliggøre stiftelsen af nye selvejende organisationer. Det skyldes, at det er nærmest umuligt for nye selvejende organisationer at finansiere køb af ejendomme via banker og realkreditinstitutter, som typisk afviser at finansiere fondsdrevne tilbud inden for det sociale område. Eneste alternativ er således at rejse finansieringen privat. Det er i realiteten ofte kun muligt at gøre gennem personer eller organisationer, som i forvejen har en relation til ledelse og/eller bestyrelse i botilbuddet, idet disse personer eller organisationer med deres passion og engagement i forhold til målgruppen, som de eneste er villige til at skyde kapital i ejendomme, som er egnet til målgruppen.

Selveje Danmark opfordrer derfor på det kraftigste til, at lovforslaget revideres. Enten således at bestemmelsen ikke omfatter selvejende organisationer, og medlemmer udpeget af selvejende organisationer, eller således at bestemmelsen alene omhandler personer, der har en personlige økonomiske interesser i forhold til den bygning eller andre større aktiver, som et socialt tilbud benytter.

Endelig bør det defineres, hvad betegnelsen ledende stilling i den foreslåede § 14 stk. 3 dækker over.

Vedr. punkt 44 om karantæne på fem år for ledere og bestyrelsesmedlemmer

Lovforslaget er uhyre vidtrækkende og mangler proportionalitet mellem evt. forseelse og sanktion. Lovforslaget forringer desuden de ikke-offentlige tilbuds retsstilling, stiller dem markant dårligere end de offentlige tilbud og har tilmed tilbagevirkende kraft.

Lovforslaget er uproportionelt og strider mod almene retsprincipper om sammenhæng mellem forseelse, ansvar og straf. Lovforslaget angiver ingen vurdering af den enkelte leders/bestyrelsesmedlems rolle og ansvar i den evt. forseelse, der ligger til grund for ophævelsen af tilbuddets godkendelse. Lovforslaget angiver heller ikke nogen form for dispensation for eksempel i tilfælde af, at en medarbejder har begået svig, overgreb eller andre kriminelle forhold, som leder eller bestyrelse er uden kendskab til, og som medfører socialtilsynets lukning af tilbuddet.

Det er afgørende at bemærke, at der ikke nødvendigvis ligger en forseelse til grund for, at socialtilsynet ophæver et tilbuds godkendelse. Der kan være en række saglige grunde til at et ikke-offentligt tilbud ikke kan opretholde socialtilsynets godkendelse. Det kan blandt andet skyldes en presset økonomi, når en kommune for eksempel hjemtager en gruppe borgere til egne tilbud, som gør, at det ikke-offentlige tilbud (for en periode) ikke kan opretholde den fornødne kvalitet, eller betragtes som for "økonomisk ustabil", og dermed mister sin godkendelse.

Lovforslaget i dets nuværende form må forventes at medføre, at ledelse og bestyrelse i et tilbud, som kommer i en kritisk situation, vil forlade tilbuddet før tilsynets træffer beslutning om ophæve tilbuddets godkendelse, det vil de gøre for at undgå at stå i den situation, at de i 5 år ikke kan arbejde med det de måske er uddannet til. Samtidig vil det blive ekstremt vanskeligt at finde det kvalificerede alternativ, den der skal gå ind med høj faglighed og i dialog med Socialtilsynet redde situationen, for hvem vil tage et job, der kan betyde at du sendes 5 år i karentæne? Konsekvensen vil være, at i stedet for at tilbuddet gennemgår en kontrolleret nedlukning, vil afviklingen være kaotisk og ske på bekostning af borgere, personale og andre.

Lovforslaget vil betyde, at det bliver vanskeligere at rekruttere ledere og bestyrelsesmedlemmer til ikke-offentlige tilbud. Ligesom ledere og bestyrelsesmedlemmer må forventes at stille større løn-/honorarkrav for at kompensere for den risiko, de løber ved at tage et job/en bestyrelsespost i et ikke-

offentlig socialtilbud. Et forhold der forøger konkurrenceforvridning mellem offentlige og ikke-offentlige tilbud, og som efterlader ikke-offentlige tilbud og deres ledere med en ringere retsstilling og retssikkerhed end ledere i de offentlige tilbud.

I henhold til bemærkningerne til lovforslaget er det op til socialtilsynet at indgå i en dialog med lederen eller bestyrelsen, før afgørelsen. Socialtilsynet bør som minimum forpligtes på at have en dialog med begge parter.

Ifølge lovforslaget bliver det enkelte tilbud pålagt at sikre sig, at en ny leder eller et nyt bestyrelsesmedlem ikke har været ansat i et tilbud, som er bragt til ophør inden for de seneste fem år. Selveje Danmark foreslår, at socialtilsynet forpligtes til at føre en oversigt over, hvilke ledere og bestyrelsesmedlemmer, der er i karantæne, og som de ikke-offentlige tilbud kan få krydstjekket deres kandidater i forhold til, så dette krav ikke medføre en unødigt ekstra byrde for ikke-offentlige tilbud. Selveje Danmark skal dog samtidig erkende, at det vil kunne udgøre en alvorlig krænkelse af de berørtes retssikkerhed, særligt hvis karentænen kan iværksættes uden at den berørte har muligheder for at anke beslutningen.

Selveje Danmark opfordrer til, at denne del af lovforslaget revideres, da det i sin nuværende form, vil have uoverskuelige store konsekvenser for ikke blot de ikke-offentlige sociale tilbud med for socialområdet bredt. Der er behov for at definere, præcisere og indsnævre, hvilke omstændigheder der skal være til stede i forbindelse med socialtilsynets afgørelse om ophør af godkendelse, for at lovforslaget ikke skal ramme socialområdet med spredning.

Såfremt lovforslaget fastholdes i sin nuværende form, forslår Selveje Danmark for at værne om bestyrelsens og ledelsens retssikkerhed i forbindelse med socialtilsynets afgørelse om at ophæve et tilbuds godkendelse, at socialtilsynets afgørelse skal kunne prøves ved en domstol, og at det er socialtilsynet, der skal afholde udgifterne i forbindelse med prøvelsen ved domstolen, uanset dommens udfald.

Vedr. nr. 49: Krav om socialtilsynets godkendelse af reparationer og vedligehold af ejendom
Forslaget griber urimelig langt ind i de ikke-offentlige tilbuds selvbestemmelses- og ledelsesret med kravet om, at socialtilsynet skal godkende større reparationer og vedligehold af bygninger, som tilbuddet selv ejer. Selveje Danmark finder det problematisk, at en bestyrelse i en selvejende organisation med forslaget fratages retten til selvstændigt at beslutte, hvilke initiativer den vil tage i forhold til at vedligeholde bygningerne, som den selvejende organisations selv ejer. Selveje Danmark ser lovforslaget som en udhulning af selvejende organisationers selvbestemmelse og advarer med at indsnævre selvejende organisationers ledelsesrum, som netop er et af de væsentlige forhold, der har været med til at skabe en række unikke selvejende sociale tilbud.

Selveje Danmark undrer sig samtidig over, hvorfor lovforslaget alene er rettet mod ikke-offentlige tilbud alene, da offentlige tilbud naturligt også anvender midler til istandsættelse. Selveje Danmark ser forslag nr. 49 som et klart eksempel på en urimelig forskelsbehandling mellem offentlige og ikke-offentlige tilbud og en svækkelse af ikke-offentlige tilbuds retsstilling. Selveje Danmark er samtidig bekymret over den udprægede grad af skøn, som lovforslaget indebærer for eksempel i forhold til vurderingen af, hvad der er ”større reparation og vedligehold”. Et skøn, der i vidt omfang overlades til det enkelte tilsyn, og som alt andet lige vil give udfordringer med ensartet på tværs af tilsynene.

Socialtilsynet må desuden skulle udvides med betydelige bygningsmæssige fagkompetencer for at kunne varetage denne nye opgave, sker det ikke mister forslaget enhver rimelighed, da det så vil være lægmænd der skal foretage den byggetekniske vurdering af vedligeholdelsens nødvendighed.

Selveje Danmark mener, at der som minimum er behov for at præcisere, at kravet om socialtilsynets godkendelse af større reparations- og vedligeholdelsesopgaver ikke gælder for 3. mands lejemål, hvor der ikke er personsammenfald mellem tilbudets bestyrelser og repræsentanter for udlejer. Ellers kan det blive særdeles vanskeligt for ikkat at sige umuligt at finde egnede lokaler.

Med løbende behov for at tilpasse af de selvejende organisationers bygningsmasse til brugernes behov samt en løbende sikring af, at tilbuddene har fysiske rammer, der modsvarer gældende krav og forventninger til fx energioptimering og æstetiske rammer for beboerne m.v., mener Selveje Danmark, at forslaget vil medføre en unødigt administrativ byrde både for de ikke-offentlige tilbud. Forslaget vil samtidig medføre administrative byrder i Socialtilsynene – og dermed bremse en optimal udnyttelse af de offentlige skatte kroner.

Sidst med ikke mindst bør det – såfremt forslaget fastholdes – i bemærkningerne understreges at det sociale tilbud kan anlægge en erstatningssag mod Socialtilsynet, såfremt tilsynet ubegrundet eller på et fejlagtigt byggeteknisk grundlag har forhindret en ellers nødvendig reparation eller vedligeholdelsesarbejde og dermed forringet værdien af tilbuddets bygninger.

Vedr. nr. 51 revisors forpligtelse til at vurdere afvigelser mellem budget og regnskab

Selveje Danmark mener, at det bør defineres nærmere, hvad der konstituerer en væsentlig afvigelse mellem budget og regnskab, så de ikke-offentlige tilbuds retssikkerhed respekteres, og det ikke endnu en gang overlades til det enkelte socialtilsyns vurdering.

En lov bør formuleres således at man som subjekt for loven med afsæt i loven kan overholde loven, de mange uklare definitioner og skøn, vil gøre det næsten umuligt at sikre en sådan overholdelse. I forhold til relationen mellem budget og regnskab, vil der jo stort set altid være afvigelser – så hvordan stiller det det enkelte tilbud?

Bestemmelsen understreger også blot endnu engang hvor vanskeligt det er at føre tilsyn med det offentlige tilbud, da de slet ikke skal fremkomme med et regnskab.

For at illustrere hvor problematisk det er indsættes nedenfor et konkret eksempel taget fra et af Socialtilsynet godkendt budget, knyttet til et kommunalt tilbud 2021. Af budgettet kan man se, at der stort set ikke gives nogen informationer som kan forklare, hverken indtægter eller udgifter. Og ser man på nøgletallene, der for de offentlige tilbud bør gøre det ud for et årsregnskab, så ser man at de blot er en kopi af budgettallene. Med andre ord et fuldstændig ubrugligt – men godkendt - materiale.

ÅRSBUDGET			BUDGET DKK
INDTÆGTER	Antal	Takst	Delsum
Indtægter på ydelser godkendt efter SEL			
Takstfinansierede og abonnementsfinansierede ydelser:			
[Beskrivelse af ydelser]			
SEL §101	å		23.640.547
[Indsæt ydelse OG angiv hvilken § i SEL, som denne er godkendt efter]	å		0
[Indsæt ydelse OG angiv hvilken § i SEL, som denne er godkendt efter]	å		0
[Indsæt ydelse OG angiv hvilken § i SEL, som denne er godkendt efter]	å		0
[Indsæt ydelse OG angiv hvilken § i SEL, som denne er godkendt efter]	å		0
Andre indtægter (Almindelige indtægter):			
[Beskrivelse af andre indtægter]			
[Indtægtstype]			0
[Indsæt ydelse OG angiv hvilken § i SEL, som denne er godkendt efter]	å		0
Indtægter i alt			23.640.547
Akkumulerede indtægter i alt (Delsum og Sum i alt)			23.640.547
DIREKTE OG INDIREKTE DRIFTSOMKOSTNINGER			
		Antal	
		årsværk	
PERSONALEOMKOSTNINGER			
Øverste ledelse		0,00	885.550
Borgerrelateret personale		0,00	15.940.347
Vikarer/vikarbureau		0,00	0
Administrativt og teknisk personale (TAP-personale)		0,00	901.003
PERSONALEOMKOSTNINGER I ALT		0,00	17.726.900

ØKONOMISKE NØGLETAL		
a) Omsætning		23.640.547
b) Soliditetsgrad	(Kan ikke beregnes i budgettet og gælder ikke offentlige tilbud)	
c) Overskud/underskud		0
d) Overskud/underskud opgjort i procent i forhold til omsætning		0,00
e) Lønomsatninger til øverste ledelse	0,34	885.550
f) Lønomsatninger til borgerrelateret personale	35,18	15.940.347
g) Lønomsatninger til vikarer/vikarbureau		0
h) Lønomsatninger til teknisk-administrativt personale	3	901.003
i) Samlede lønomsatninger opgjort i procent i forhold til omsætning		74,99
j) Omkostninger til bestyrelseshonorar	(gælder ikke offentlige tilbud)	
k) Omkostninger til kompetenceudvikling opgjort i procent i forhold til omsætning		1,33
l) Ejendomsomkostninger opgjort i procent i forhold til omsætning		6,66

Vedr. 53 om socitilsynets mulighed for at udpege ny revisor

Selveje Danmark er positiv i forhold til forslaget om at socialtilsynet kan udpege en ny revisor, hvis revisor ikke gentagende ikke har opfyldt gældende regler og standarder. Selveje Danmark håber, at initiativet vil være med til at afsløre evt. brodne kar.

Vedr. nr. 54 om krav til revisorerklæring om opfyldelse af § 18 stk. 3

Selveje Danmark mener, at forslaget er unødvendigt, da revisor til hver en tid er forpligtet til at udføre sin revision i henhold til gældende lovgivning, regler og standarder.

Vedr. nr. 65 om Sociastyrelsens driftsorienterede tilsyn med socialtilsynene

Selveje Danmark finder det særdeles positivt og tiltrængt, at der med forslaget tages initiativ til at styrke en ensartet, systematisk, uvildig og fagligt kompetent godkendelses- og tilsynspraksis. Der har, som tidligere nævnt, været betydelige problemer i de socialtilsynens tilgang til tilsynsopgaven men også til fortolkning af loven for eksempel i forhold til, hvor en selvejende institution er en fond.

Afsluttende bemærkninger

Selveje Danmark opfordrer, som nævnt, til, at lovforslaget i dets nuværende udformning revideres og udarbejdes i en udgave, der i højere grad er tro med den politiske aftale og tager hensyn til blandt andet bemærkningerne i dette høringsvar.

Selveje Danmark kan ikke genfinde den del af den politiske aftale, der handler om styrket tilsyn med overførsler mellem offentlige tilbud og offentlige tilbuds administrationsomkostninger, i nærværende lovforslag. Selveje Danmark opfordrer på den baggrund til at disse forhold indgår i det endelige lovforslag.

Samtidig så viser den ofte forekommende sammenblanding mellem ”private” og ”selvejende” at der er et stort behov for at man politiske sætter fokus på den del af den politiske aftale, der handler om at få undersøgt hvad de selvejende organisationer dækker over. Selveje Danmark vil påpege, at en del usikkerhed kunne have været undgået, såfremt vi i Danmark havde haft en tydelig definition af den selvejende organisation, f.eks gennem en lov om selvejende organisationer, således at den organisationsform er klar og defineret med samme tydelighed som der gælder for andre lovligt etablerede organisationer.

Selveje Danmark påpeger afslutningsvis, at der er behov for et betydeligt løft og udvidelse af socialtilsynens kompetencer og økonomi for kunne indfri lovforslagets krav.

Med venlig hilsen

Jon Krog
Branchedirektør, Selveje Danmark